

1980/81:113

Tisdagen den 7 april

Kl. 15.00

1 § Justerades protokollet för den 30 mars.

2 § Svar på fråga 1980/81:329 om åtgärder för att förhindra felaktig utbetalning av bidragsförskott, m. m.

Anf. 1 Justitieministern HÅKAN WINBERG:

Herr talman! Wiggo Komstedt har frågat arbetsmarknadsministern vilka åtgärder han ämnar vidta för att snabbt klara upp ett fall som rör en fyraårig pojke och som har uppmärksammats i TV. Enligt vad som sägs i frågan skulle pojkens nationalitet inte kunna fastställas, trots att det för de flesta klart framstår att han är svensk. Vidare utgår bidragsförskott eftersom fadern anses vara okänd, trots att pojken bor hos sina föräldrar. Wiggo Komstedt har vidare frågat vilka åtgärder som arbetsmarknadsministern ämnar vidta för att sådana fall inte skall förekomma i fortsättningen.

Ett barns medborgarskap och rätt till bidragsförskott hänger samman med vilka som är att anse som barnets föräldrar. Här får alltså reglerna om faderskap betydelse. Justitiedepartementet svarar för lagstiftningen om faderskap. Det är därför jag som skall svara på Wiggo Komstedts fråga.

Som Wiggo Komstedt säkert är medveten om kan jag inte här i riksdagen gå närmare in på enskilda frågor och myndigheternas handläggning av dem. Jag kan emellertid upplysa om att den pojke som avses med frågan numera har erhållit svenskt medborgarskap. När det därefter gäller faderskapsfrågan är det otvivelaktigt så, att nuvarande internationellt privaträttsliga regler om faderskap har vissa brister. Detta gäller bl. a. möjligheterna att här i Sverige få fastställt att en utländsk man som numera är frånskild inte är far till ett barn som föddes medan äktenskapet varade.

Hithörande problem uppmärksammades vid 1978/79 års riksmöte. Med anledning därav tillsattes en särskild utredning med uppgift att behandla internationella faderskapsfrågor. Utredningen beräknar komma att lägga fram ett betänkande under senare delen av 1982. Det kan förväntas att utredningens förslag kommer att lösa problem av det slag som har uppkommit i det nu aktuella fallet.

Tisdagen den
7 april 1981

*Om åtgärder för
att förhindra fel-
aktig utbetalning
av bidragsförskott,
m. m.*

Anf. 2 WIGGO KOMSTEDT (m):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret på min fråga.

Fall som uppmärksammas i massmedia på det sätt som det här aktuella fallet upprör onekligen människor i allmänhet. De tycker att politikerna och de som anses ha makten borde kunna klara ut sådana här problem. För den enskilde verkar lösningen mycket enkel när ärendet framställs på det sätt som oftast sker i massmedia. Jag är, som justitieministern förmodar, medveten om att enskilda fall alltid är svåra att diskutera. Men det aktuella fallet var av sådan karaktär – det gällde ändå ett medborgarskap – att jag tyckte att det fanns anledning att ta upp det till behandling för att få det belyst från en annan utgångspunkt än massmedias.

Då båda föräldrarna är kända och fadern ber om att också officiellt få bli fader till barnet kan det tyckas egendomligt att faderskapet inte kan fastställas. Det är ju ofta tvärtom svårt att få tag på den av modern utpekade fadern, dvs. en omvänd situation.

Justitieministern säger i svaret att problemet med medborgarskapet nu är löst. Det innebär att ärendet är föredömligt snabbt handlagt, vilket är bra. Jag tackar för detta.

Som en följd av att medborgarskapet inte kunde fastställas har alltså bidragsförskott utgått. I förtvivlan frågade sig nämligen dessa människor om de inte hade rätt till bidrag. Det visade sig att de hade rätt till bidragsförskott, och plötsligt fick de först utbetalningskort på 1 080 kr. i månaden. Därefter har de t. o. m. fått ett retroaktivt bidrag på 10 000 kr.

Justitieministern säger i sitt svar att lagstiftningen rörande fastställande av faderskap har vissa brister. Jag kan förstå att fastställandet är förenat med vissa problem, eftersom det är en internationell lagstiftning som vi har att ta hänsyn till. Men i detta speciella fall, där fadern är känd och själv har erkänt att han är far till barnet, skulle man väl kunna gå litet vid sidan om lagstiftningen. Även om skilsmässan inte var formellt klar på grund av byråkratiska system i Australien, hade makarna trots allt levit åtskilda sedan ganska lång tid tillbaka. Och när barnet kom till var det i ett annat förhållande.

Även om det finns bekymmer på grund av internationella regler hade jag hoppats att man skulle kunna göra någonting åt detta. En utredning är nu tillsatt, som justitieministern påpekar, och den sägs vara färdig under senare delen av 1982, men för många är den tidpunkten väldigt avlägsen.

Jag vill sluta med att vädja till statsrådet att klara upp det här enskilda aktuella fallet så snabbt som möjligt. Och jag vill fråga: Kommer bidraget att utbetalas till dess att faderskapsmålet är formellt löst?

Anf. 3 Justitieministern HÅKAN WINBERG:

Herr talman! Om jag skall gå in på det här fallet en aning, kan jag säga att föräldrarna såvitt jag förstår har begärt att få bidragsförskottet, och det måste ju utgå tills frågan är formellt löst.

Wiggo Komstedt säger att man kunde gå litet vid sidan om, men jag tror att det är farligt att göra det. Det här är komplicerade regler. Och i Sverige är

faktiskt frågan om ett barns medborgarskap och rätt till bidragsförskott beroende just av vilka som juridiskt är barnets föräldrar. Den frågan måste lösas först, och den är komplicerad. Den kan komma att lösas lättare i andra fall, när den här utredningen som nu arbetar är klar och vi kan få till stånd en eventuell ändring i praxis och i lagstiftning.

Nr 113

Tisdagen den
7 april 1981

---

*Om en geologisk
stabiliseringsut-
redning för Vål-
berg i Karlstads
kommun*

Anf. 4 WIGGO KOMSTEDT (m):

Herr talman! Det är alldeles riktigt att föräldrarna har begärt att få det här bidraget. Men det var ju, som jag sade i mitt tidigare inlägg, en följd av den förtvivlan de upplevde när barnet, som var fyra år vid denna tidpunkt, inte fick medborgarskap. Och i sin förtvivlan sade de: O.K., om man av rent byråkratiska skäl inte kan fastställa faderskapet måste ju någon annan ansvara för bidraget. Deras ansökan om bidrag var alltså ett sätt att komma till tals med myndigheterna. Och det sker med detsamma automatiskt en utbetalning av bidraget. Som jag har förstått det, så ville man egentligen inte ha bidraget, men man sökte ett sätt att få fram de andra besluten och fastställandet av medborgarskap snabbare.

Jag frågar mig nu ängsligt vad som – när man fått alla dessa pengar och sedan faderskapet fastställts – kommer att hända för den man som lever tillsammans med kvinnan. De är gifta och har barnet gemensamt. Jag tror att man så småningom, alla utredningar till trots, kommer fram till detta. Det är klart att man då blir ängslig för vad som blir följden av att bidrag utbetalas i storleksordningen 14 000–15 000 kr. per år för 1980, 1981 och förmodligen även 1982, om det är som justitieministern säger, att detta problem inte kommer att lösas före slutet av 1982. Det blir naturligtvis då tal om återbetalningsskyldighet för föräldrarna. Det kan också få andra konsekvenser, och det är inte bra.

Jag väddar till justitieministern att göra någonting, eftersom fallet är så klart att man skulle kunna ta itu med det trots gängse rättspraxis, som jag dock inte vill att vi annars skall ha andra synpunkter på.

3 § Svar på fråga 1980/81:342 om en geologisk stabiliseringsutredning för Vålberg i Karlstads kommun

Anf. 5 Kommunministern KARL BOO:

Herr talman! Magnus Persson har frågat chefen för bostadsdepartementet om regeringen avser att initiera och ställa medel till förfogande för en geologisk stabiliseringsutredning i Vålberg – en utredning som behövs som underlag för bedömningar av skadeförebyggande åtgärder. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Regeringen uppdrog den 14 december 1978 åt statens geotekniska institut att utföra en översiktlig kartering av områden där risk för skred kan föreligga. De översiktliga stabiliseringsutredningarna skulle sammanställas kommunvis och redovisas efter hand, dock senast före utgången av år 1983.

---

*Om en geologisk
stabiliseringsut-
redning för Vål-
berg i Karlstads
kommun*

Regeringen har vidare givit räddningstjänstkommittén i uppdrag att överväga hur fortsatta geotekniska undersökningar kan komma till stånd. Kommittén skall också överväga vem som skall svara för konkreta åtgärder för att förebygga att skred inträffar och hur kostnaderna för förebyggande åtgärder skall fördelas i det särskilda fallet. I detta sammanhang skall kommittén undersöka om det finns förutsättningar att närmare ange de säkerhetsfaktorer som bör användas vid bedömningen av om stabilitetsförhållandena är sådana att förebyggande åtgärder behövs. Jag vill understryka att dessa frågor är mycket komplicerade.

I propositionen (1978/79:95, bil. 7) om den kommunala ekonomin framhöll min företrädare att kostnaderna för förebyggande åtgärder borde, intill dess en slutlig precisering kan göras, fördelas med hänsyn till de omständigheter som föreligger i det särskilda fallet. Min företrädare förordade att de kostnader för åtgärder som kan bli nödvändiga för att förebygga jordskred t. v. får belasta anslaget för oförutsedda utgifter. Riksdagen hade vid behandlingen av propositionen ingen erinran mot detta.

I några fall har akuta åtgärder vidtagits som räddningstjänst enligt brandlagen. En förutsättning för detta – utöver dem som allmänt gäller för räddningstjänst – är att ett jordskred kan befaras vara omedelbart förestående.

När det gäller geotekniska undersökningar vid Norsälven har regeringen i beslut den 6 september 1979 ställt särskilda medel till länsstyrelsens i Värmlands län förfogande för sådana undersökningar. Även Karlstads kommun har bidragit till kostnaderna för undersökningarna.

I en framställning från länsstyrelsen i Värmlands län och Karlstads kommun, som överlämnades till mig den 1 april 1981, har medel för ytterligare geotekniska undersökningar begärts. Framställningen kommer att behandlas skyndsamt.

Anf. 6 MAGNUS PERSSON (s):

Herr talman! Först ett tack till kommunministern för svaret på min fråga.

Jag blev något förvånad över att svar skulle lämnas av kommunministern, eftersom dessa ärenden tidigare formellt har handlagts av chefen för bostadsdepartementet – jag har i min hand en rad avslag av förutvarande bostadsministrar liksom också av den nuvarande bostadsministern.

Svaret som nu lämnas av kommunministern är hålllet i en positiv anda, och det är bra att det skett en tillnyktring, även om den kanske kommer i senaste laget.

Anledningen till min fråga är den stora oro som befolkningen i Vålberg känt och känner inför skredriskerna i den aktuella zonen.

Det har under årens lopp varit många turer i ärendet, och Karlstads kommun och länsstyrelsen i Värmlands län har förgäves kämpat för att få medel till en mera detaljerad undersökning i Vålberg. Våren 1978 uppvaktade man dåvarande bostadsministern Elvy Olsson om statsmedel för

att åstadkomma nämnda utredning. Tyvärr fick man inte några pengar den gången heller. Budgetåret 1980/81 och nu senast innevarande budgetår har medel äskats för att man skall kunna gå i närkamp med de aktuella rasriskerna i Vålberg. Hittills har regeringen varit relativt kallsinnig, och först efter hårda påtryckningar har man beviljat vissa medel.

Herr talman! Mot den bakgrunden är dagens besked mera hoppfullt, och jag förväntar mig nu att regeringen – som det sagts i svaret – skyndsamt behandlar ärendet och att detaljundersökningen omgående kan starta. Här måste handlas, för att lugna befolkningen inom den aktuella riskzonen.

Jag vill framhålla, herr talman, att det är viktigt att detaljundersökningen så långt som möjligt forceras, så att man därmed får ett underlag för att bedöma vilka kostnadskrävande åtgärder som måste vidtas för att rasriskområdet skall stabiliseras. Jag skulle i det sammanhanget vilja fråga kommunministern: Vad händer när utredningen mera i detalj framlagt konkreta förslag om vad som måste åtgärdas? Om regeringen nu har sagt A, så får man enligt min mening även säga B och därmed anslå medel för nödvändiga kostnadskrävande åtgärder. Enligt regeringsförordningen är det kommunministern som är ansvarig för ett sådant åtgärdspaket.

Herr talman! Många med mig är intresserade av att redan i dag få garantier för att regeringen är beredd att tillskjuta medel för att ro det hela i hamn. Med andra ord: Kommer regeringen att omedelbart tillskjuta medel för de stabiliseringsåtgärder som är nödvändiga? Ett besked om detta redan i dag skulle säkert lugna många människor i Vålberg. De som har engagerat sig i den här frågan vill ha ett besked av berörda myndigheter. Det är då, herr talman, ytterst regeringen som har att ge besked och att snarast vidta åtgärder.

Jag hoppas att statsrådet kan ge ett mera uttömmande svar på min nu framförda fråga i ärendet.

Anf. 7 Kommunministern KARL BOO:

Herr talman! Vad som begärs i framställningen från länsstyrelsen och Karlstads kommun är medel för fortsatt utredning, och av mitt svar framgår att jag anser det vara angeläget att det blir en fortsatt geologisk undersökning. I mitt svar anger jag också hur kostnaderna bör fördelas. Jag vill gärna understryka att det, när det föreligger sådana här risker, givetvis skapas oro i det utsatta området.

När det gäller Vålberg menar jag att undersökningen bör ske så, att man kan kontrollera utvecklingen i området. Då måste man kunna sätta ned mätninginstrument, som kan avläsas dag för dag. På det sättet får man en fullständig kontroll över vad som händer.

När det gäller ytterligare åtgärder, om fara för ras föreligger, är det självfallet viktigt att man då ändrar vad som i ordinarie anslag åren framöver ändå skulle sättas in i fråga om resurser. Jag tänker på förändringar av vägar och liknande åtgärder. Det är givet att det är dessa bedömningar som måste finnas med i det åtgärdspaket som är naturligt, om undersökningarna leder

Nr 113

Tisdagen den
7 april 1981

---

*Om en geologisk
stabiliseringsut-
redning för Vål-
berg i Karlstads
kommun*

Tisdagen den
7 april 1981

*Om en geologisk
stabiliseringsut-
redning för Vål-
berg i Karlstads
kommun*

fram till detta. Här får vi självfallet också invänta vad utredningen kommer fram till beträffande fördelningen av kostnaderna.

Anf. 8 MAGNUS PERSSON (s):

Herr talman! Statens geotekniska institut räknar med, att om man får begärda 500 000 kr., kan utredningen kanske i princip vara klar omkring september innevarande år. När man konkret fått veta vad utredningen föreslår, är det viktigt att medel står till förfogande. Jag tolkar statsrådets uttalande i dag som att regeringen är beredd att tillskjuta medel för att klara stabiliseringsåtgärderna. Enligt min mening är det opinionsmöte som hålls på torsdag kväll i Vålbergs Folkets hus mycket viktigt. Ortsbefolkningen väntar då att dels få svar beträffande undersökningen, dels besked om de vidare åtgärder som är nödvändiga.

Alla berörda departement, även exempelvis kommunikationsdepartementet, har ställt upp, men byråkraterna i SJ och kommunikationsdepartementet tvivlar på de här geotekniska undersökningarna. Man säger att det kanske inte är så farligt där banan nu ligger. Däremot säger geoteknikerna och experterna att man borde kortsiktigt kunna dämpa hastigheten. Därför vill jag vädja till kommunministern att han talar med sin kollega i regeringen, närmast kommunikationsministern, så att även SJ sällar sig till övriga myndigheter och lyssnar på vad geoteknikerna säger.

Herr talman! Jag hoppas att det besked som vi har fått i dag mer eller mindre garanterar att den utredning som nu snabbt skall forcera sitt arbete kommer att ge konkreta förslag och att statsmakterna hjälper Karlstads kommun och befolkningen, så att man slipper den oro som man i dag upplever i bygden.

Anf. 9 Kommunministern KARL BOO:

Herr talman! I mitt svar sade jag att ansökan skall prövas skyndsamt, vilket innebär att det är ett positivt besked. Dessutom vill jag framhålla att det finns många områden här i landet där det kan redovisas vissa faror. Det finns anledning att ha med även detta i bilden.

Beträffande de konkreta åtgärder som omedelbart måste vidtas när det gäller den fortsatta undersökningen vill jag säga att det för mig har redovisats att vissa mätninginstrument skall sättas ned på fyra platser. Härigenom skulle det vara möjligt att varje dag avläsa förändringar.

Eftersom jag vet att det t. ex. i en närbelägen skola utvecklas stor aktivitet i denna fråga, tycker jag – för att ge det hela en liten inriktning – att det kunde vara en uppgift t. o. m. för skolan att följa utvecklingen dag för dag, om det finns intresse för det.

Det sista var en parentes, men jag tyckte det kunde vara intressant att redovisa att här har befolkningen möjlighet att få en kontroll dag för dag av utvecklingen, och det bör öka tryggheten för de i området boende människorna väsentligt.

Anf. 10 MAGNUS PERSSON (s):

Herr talman! Jag delar kommunministerns inställning i denna fråga, nämligen att om man kan ge befolkningen, skolbarnen m. fl. en uppgift, så kan de hjälpa till, och det kan också lugna befolkningen i området. Men jag vill bara säga att när jag på kommundepartementet, där kommunministern själv var närvarande, ställde en direkt fråga till geoteknikern överingenjör Torbjörn Ståhl, svarade denne ungefär så här: Det är inte fråga om att raset skall gå, utan det är närmast fråga om när raset sker.

Det är det svar som geoteknikerna har gett oss. Därför menar jag att nu gäller det att handla och handla snabbt. Nu säger statsrådet att ärendet skall behandlas skyndsamt av regeringen när det gäller utredningen. Men när utredningen lägger fram förslag, skynda då inte långsamt, utan ta fram konkreta förslag, så att man kan börja med stabiliseringsåtgärderna redan innevarande år.

Anf. 11 Kommunministern KARL BOO:

Herr talman! Jag tycker inte man skall skrämma upp befolkningen i onödan. Efter den tidigare utredningen är det klart att det föreligger risker. Vad vi nu initierar är åtgärder för att man verkligen skall ha kontroll över utvecklingen dag för dag. Skulle något verkligt akut inträffa, skall räddningstjänsten i vanlig ordning träda in för att klara de problemen. Jag ville säga detta, därför att vi inte onödigtvis skall öka oron hos befolkningen. Nu kommer ändå aktiva åtgärder att vidtas.

Anf. 12 MAGNUS PERSSON (s):

Herr talman! Jag delar självfallet kommunministerns uppfattning att vi inte skall hausa upp denna fråga till något större än vad den är, utan nu gäller det att de här utredningarna sker mycket snabbt och att man kanske av ortsbefolkningen, skolan etc. kan få hjälp med att avläsa de här instrumenten. Men vad jag menar skulle vara farligt är om utredningen skulle ligga ett par månader, så att det under tiden kanske hinner inträffa ett ras – det är ju denna årstid som är farligast. Jag hoppas att befolkningen i Vålberg får en bättre vår 1982 och att man då redan har vidtagit vissa av de aviserade stabiliseringsåtgärderna.

4 § Svar på fråga 1980/81:344 om etableringskontroll för spelhallar m. m.**Anf. 13** Kommunministern KARL BOO:

Herr talman! Med hänvisning till vad riksdagen uttalat beträffande verksamheten vid flipper- och spelhallar har Oskar Lindkvist frågat handelsministern när regeringen avser att lägga fram ett lagförslag om vetorätt eller etableringskontroll för kommunerna beträffande kommersiella och olämpliga ungdomsmiljöer.

Frågan om etableringskontroll av verksamhet vid flipper- och spelhallar är

Tisdagen den
7 april 1981

---

*Om etablerings-
kontroll för spel-
hallar m. m.*

till väsentlig del en fråga om kommunernas inflytande över utvecklingen av ungdomsmiljöerna. Denna fråga berör också folkrörelserna och deras möjligheter att hävda sig gentemot kommersiell verksamhet. Frågan har därför överlämnats till mig.

Lotteriutredningen har i sitt huvudbetänkande Lotterier och spel (SOU 1979:29) granskat detta slags spelverksamhet och föreslagit att den regleras i en särskild lag. Förslaget mötte kritik vid remissbehandlingen. Flera remissinstanser ansåg att det inte var tillräckligt långtgående.

Enligt min mening är det angeläget att så snart som möjligt vidta åtgärder mot de missförhållanden som förekommer i samband med flipperspel. Frågan snabbbehandlas därför nu inom kommundepartementet. Arbetet bedrivs med sikte på att ett förslag skall kunna föreläggas riksdagen under hösten 1981.

Anf. 14 OSKAR LINDKVIST (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret på min fråga. Den har dessutom föranlett kommunministern till närstudier i några spelhallar i Stockholm. Enligt vad tidningarna vet att berätta tillkom programinslag med både överfall och utkastning. Påfrestningarna verkar kommunministern ha tagit med gott mod, men – får jag förmoda – med ett bättre erfarenhetsunderlag när svaret på min fråga utformats.

Låt mig ge en kommentar till gårdagens intermezzo i en spelhall på Söder i Stockholm. Min fråga gäller ett lagförslag som ger kommunerna vetorätt vid etablering och bedrivande av spelhallar – detta för att förhindra tillkomsten av olämpliga ungdomsmiljöer. Den spelhall som inte tål insyn i verksamheten har inte bara en olämplig ungdomsmiljö att dölja – den har också i hög grad olämpliga innehavare. Det är bl. a. för att stävja sådana tendenser som ett tillståndstvång med kommunen som tillståndsgivare är nödvändigt. Som det nu är kan en tonårsinriktad verksamhet med det uppenbara syftet att bara tjäna så mycket pengar som möjligt få fortsätta, trots att det förekommer protester från allmänheten och de sociala myndigheterna.

Jag tycker att det nya inestället Fonzie's vid Hornstull på Söder i Stockholm är ett exempel som kan nämnas. Lärarna i Högalidsskolan, personalen på fritidsgården, föräldrar och kvarterspolis vill stänga stället. Men deras protester hjälper föga; det är polisen som ger tillstånd, vissa kvällar till efter midnatt. De sociala myndigheterna konstaterar skolskolk, med risk för asocialitet och kriminalitet och gängbildningar. Jag tar bara Fonzie's som ett exempel. Det är ju denna spelhall som lockar sin unga publik genom kampanjer i skolorna – ja t. o. m. inne på skolgårdarna. Man vill på detta sätt locka ungdomarna till sin spelhall med flipperspel, elektroniska spel, rymdspel och mycket annat. Det är en stark och medveten kommersialisering av hela fritidstillvaron, och det är de unga – mest i tonåren – som är målgrupp.

Av ett reportage i lokalradion framgår att ungdomar spelar bort 30–50 kr. på en kväll. Socialförvaltningen i Stockholm har pekat på att summor på upp till ca 100 kr. inte är någon ovanlighet och att risken därmed är stor för att

många begär småbrott för att få ihop pengar.

Ett så flagrant utnyttjande av ungdomar i rent kommersiella syften kan inte få passera som om det vore en affär mellan dem som driver spelhallarna och deras unga kundkrets. Vad jag sett, läst och hört i de här frågorna har fått mig att överge varje tvekan: ett kommunalt veto är ett måste på det här området. Jag har ställt frågan för att få fart på regeringen. Och den som skall sätta fart på regeringen är kommunministern.

Jag kan om svaret bara säga: Vi är helt överens, och jag tackar för att det har kommit så snabbt!

Anf. 15 Kommunministern KARL BOO:

Herr talman! Det kan ändå vara anledning att efter gårdagens besök på olika sådana ställen säga att vad som har redovisats på sitt sätt ju har bestyrkts. Jag skall inte haussa upp något enskilt intermezzo, men jag vill säga att de samtal som vi efter rundturen hade med representanter för Stockholms socialförvaltning och fritidsförvaltning – närmast då fältassistenterna – samt med kvarterspoliserna, gav mycket klart besked om att det finns stora problem i anslutning till den här verksamheten. Det är väl också viktigt att i fortsättningen uppmärksamma vilka "utflöden" som finns från sådana här platser.

Jag skall i sammanhanget inte säga annat än att det självfallet är nödvändigt att öka det kommunala inflytandet över sådan här verksamhet. Men vad som då kanske också bör finnas med är en uppfattning som ungdomarna förmedlade, nämligen att de själva tycker att miljöerna är trista men att de inte har något annat alternativ. Jag tror det är väldigt viktigt att hitta fram till alternativa verksamheter med ungdomar som medansvariga.

Jag vill därutöver säga att jag hoppas att redovisningen i dag ger föräldrarna skäl att fundera över var deras ungdomar finns, inte minst på kvällarna.

Anf. 16 OSKAR LINDKVIST (s):

Herr talman! Jag vill gärna säga till kommunministern att vi är helt överens om nödvändigheten av att kommunerna får ett ökat inflytande. När vi skall begränsa spelandet i olämpliga ungdomsmiljöer måste vi ha andra, positiva alternativ att erbjuda.

Jag skulle gärna vilja peka på hur viktigt det är att kommunerna ökar resurserna på hela det väldiga fritidsområdet för ungdomar. Man kan här göra en utomordentligt förnämlig insats.

Jag tror också att man skulle kunna gå ut till skolungdomarna och be dem skriva uppsatser och där ge uppslag till myndigheterna om hur deras fritid bör organiseras.

Jag skulle också sätta stort värde på om man i de kommunala församlingarna vid tillsättandet av arbetsgrupper som skall syssla med dessa frågor såg till att ungdomarna blev representerade. Arbetet bör alltså inte ske på det traditionella kommunplanet, utan man bör låta representanter för

tonårsungdomar och gymnasieungdomar få en möjlighet att vara med och bestämma hur deras fritid skall organiseras. Först när dessa möjligheter föreligger har man fått ett effektivt motvapen mot de väldiga kommersiella intressen som finns när det gäller spelhallar och flipperspel. Jag tror att det är bra om man kan göra en sådan utbyggnad. Det är just föreningslivet och kommunens intresse som skall in i bilden för att man skall kunna få rätsida på det här problemet.

Anf. 17 Kommunministern KARL BOO:

Herr talman! Biträdande socialchefen i Stockholm sade i går att det finns många privata ungdomslokaler som sköts bra och där det är god ordning.

Jag håller med Oskar Lindkvist om att det är väldigt viktigt att man engagerar ungdomarna både vid utformningen av de verksamheter som skall bedrivas och när det gäller att få med de unga i verksamheten. Jag tror att det är utomordentligt viktigt att man får med något av det traditionella och mycket fina folkrörelsearbetet i ungdomsverksamheten. Den målsättningen hoppas jag skall finnas med när man verkar i framtiden.

5 § Svar på fråga 1980/81:343 om villkorlig fastställelse av stadsplan

Anf. 18 Statsrådet GEORG DANELL:

Herr talman! Per Olof Håkansson har frågat mig om jag vill medverka till att stadsplaner inte fastställs med villkor och förutsättningar som kan medföra tveksamhet om innebörden av fastställelsebeslutet.

Per Olof Håkansson har belyst sin fråga med ett antal exempel.

Planernas giltighet påverkas inte av att länsstyrelserna i fastställelsebeslut anger sådana förutsättningar som Per Olof Håkansson givit exempel på. Jag vill inte närmare kommentera dessa exempel, eftersom jag inte känner till omständigheterna i de fall från vilka exemplen hämtats. Det är emellertid angeläget att beslut om fastställelse av planer utformas så, att ingen tvekan råder om vad besluten innebär. Det kan dock i speciella fall finnas anledning att i samband med fastställelsebeslut erinra om vissa omständigheter som inte regleras genom planbeslutet. Men man bör enligt min mening då vara noga med att undvika formuleringar som kan ge sken av att planens rättsverkningar påverkas.

Vid de kontakter som jag har med länsstyrelserna berörs en rad olika frågor om planläggning. Jag anser det lämpligt att det problem som Per Olof Håkansson har tagit upp diskuteras i dessa sammanhang.

Anf. 19 PER OLOF HÅKANSSON (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka planministern för svaret.

Jag tycker att det är bra att det är så klart brännmärkt vad som kan betecknas som ofog, nämligen att foga förutsättningar utan rättsverkan till planbeslut trots att det förs in under rubriken Länsstyrelsens beslut. Enkelt

uttryckt får en fastställelseprövning bara vara ett antagande eller en vägran.

Nu säger planministern att man kan få lov att foga till saker och ting. Det tycker jag också att man skall få lov att göra. Jag delar helt den uppfattning som kommer fram i svaret, att man skall vara noga med att undvika formuleringar som kan ge sken av att planens rättsverkningar påverkas. Jag har en känsla av att länsstyrelsen i de aktuella fallen försökt göra tvärtom. Dessutom har man gjort det på ett sådant sätt att jag tycker att det har skapats oklarhet om huruvida planen gäller – och för vad. Det sägs i något fall t. ex. att länsstyrelsens beslut grundar sig på förutsättningen att stadsplanebestämmelserna revideras. Det leder klart fram till frågan: Gäller planen över huvud taget, eller behöver revisionen som sådan inte fastställas? Om den skall fastställas kommer den också under länsstyrelsens prövning. Det är en märklighet. Det sägs också, i andra fall, att ny bebyggelse skall anpassas till den befintliga miljön. Ja, ordet "anpassas" är svävande – formuleringen är oklar. Men ännu värre är att det sägs att den skall anpassas till den befintliga miljön. I vilket tidsskede då – i det ögonblick då planen fastställs eller då man avser att börja bygga?

Så här skulle jag kunna fortsätta att ta exempel. En annan märklighet, för att runda av med detta, är att det sägs att byggandet skall ske i nära anslutning till och anpassas till illustrationsplanen. Det bryter mot illustrationsplanens uppgift, nämligen att illustrera hur man på ett sätt kan bygga enligt planen – alltså en klar inskränkning av stadsplanen.

Jag är glad för svaret, som ger ett klart intryck av att detta är galet och inte skall fortsätta. Jag hoppas att vi nu skall slippa se den här typen av fastställelsebeslut. Jag utgår från att planministern aktivt medverkar till det, och då gärna på det sätt han anger i svarets senaste del – genom att ta upp frågan i de kommande överläggningarna med länsstyrelserna inom de här ämnesområdena.

6 § Svar på fråga 1980/81:351 om ökad avskjutning av älg

Anf. 20 Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Kurt Hugosson har – med hänvisning till den kraftiga ökningen av trafikolyckor med vilt och den snabba ökningen av älgstammen – frågat jordbruksministern om det kommer att vidtas åtgärder för att kraftigt öka avskjutningen av älg under innevarande år. Frågan har överlämnats till mig.

Det är en viktig fråga som Kurt Hugosson tar upp. Så sent som i förra veckan hade jag tillfälle att i TV 2:s Rapport ta upp saken. Som kommunikationsminister och ytterst ansvarig för trafiksäkerhetsarbetet i landet är jag orolig över det ökande antalet viltolyckor. Det är nödvändigt med snara åtgärder. Jag anser, liksom Kurt Hugosson, att en ökad avskjutning är ett verksamt motmedel.

Vi har nu tillgång till ett omfattande material om viltolyckor – överarbet-

Nr 113

Tisdagen den
7 april 1981

Om ökad avskjutning av älg

Om ökad avskjutning av älg

ningar, sammanställningar och tio års utredningsverksamhet. En redovisning innefattande också förslag till åtgärder kommer att lämnas i den trafiksäkerhetsproposition som väntas till sommaren. Vidare har en rapport från naturvårdsverket med förslag till älgjaktens organisation i framtiden nyligen sänts ut på remiss, men remisstiden går inte ut förrän sent i höst.

Det är dock angeläget att en ökad avskjutning kommer till stånd redan i år. Gemensamt med jordbruksdepartementet prövar vi nu möjligheterna att på lämpligt sätt fästa länsstyrelsernas uppmärksamhet på vikten av omedelbara åtgärder.

Anf. 21 KURT HUGOSSON (s):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för ett mycket positivt svar på min fråga. Låt mig säga att jag dock är en aning förvånad över att inte jordbruksministern själv svarar för sitt revir. Jag utgår emellertid ifrån att kommunikationsministern talar å regeringens vägnar.

Utvecklingen på trafiksäkerhetsområdet när det gäller viltolyckor är mycket allvarlig. Kollisioner med älg har nu seglat upp som en av våra allra största trafikolycksfallsrisker. 10–15 personer dödas och ca 500 personer skadas varje år i denna typ av olyckor. Enligt mitt förmenande måste vi nu vidta åtgärder för att kraftigt reducera älgstammen. Jag tror att det är den enda åtgärd som leder till positivt resultat när det gäller att minska olycksfallen.

Vi har ingen heltäckande älgstatistik, men mellan 300 000 och 400 000 älgar traskar nu omkring i våra skogar och tyvärr i stor utsträckning också på våra vägar – detta trots att avskjutningen av älg har ökat från 57 000 år 1976 till 132 000 förra året. Jag menar att det är nödvändigt att avskjutningen ökar. Jag tror att det är nödvändigt med längre och tidigarelagda jaktperioder. En stor del av älgjakten får ju – åtminstone i norra delen av landet – bedrivas i snöväder. Jag tror också – och här kanske många älgjägare reagerar – att vi i framtiden måste skjuta även älgkor. De har ju i princip varit fredade i många jaktlag, men om vi inte reducerar älgkostammen får vi, trots ökad avskjutning, en ökad population av älg.

Det är nödvändigt att vidta åtgärder *nu*. Vi kan inte hålla på att utreda och utreda och vänta och vänta, utan det är just nu vi måste handla.

Kommunikationsministern säger i sitt svar på min fråga: "Gemensamt med jordbruksdepartementet prövar vi nu möjligheterna att på lämpligt sätt fästa länsstyrelsernas uppmärksamhet på vikten av omedelbara åtgärder." Vad menas med att "pröva möjligheterna"?

Jag menar att man nu skall utfärda anvisningar. Regeringen måste uppmana länsstyrelserna: Öka avskjutningen, förläng jaktperioderna och tidigarelägg jakttiden!

Herr talman! Att detta är en laddad fråga är jag medveten om. Så sent som i går eftermiddag tvingades jag uppsöka dikesrenen för att undvika en älgkollision. Det verkar som om det inte bara är jägarna som är irriterade över att jag ställt den här frågan, utan också som om ryktet spritt sig till älgstammen. Trots det förutsätter jag att kommunikationsministern kan

påverka jordbruksdepartementet, så att det går ut anvisningar nu. Det är nu, på ett tidigt stadium, som åtgärder måste vidtas, så att länsstyrelserna kan ge anvisningar till jaktlagen. Jaktlagen behöver också en viss planering för den här verksamheten.

Anf. 22 Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Jag vill bekräfta vad herr Hugosson säger om hur allvarligt läget är. Det inträffar alltså 15–20 dödsolyckor om året på grund av kollisioner med vilt. Lika många olyckor som inträffade på järnvägen det oerhört hårt olycksdrabbade fjolåret händer numera varje år på våra vägar i form av viltolyckor. Många hundra skadas varje år, och det kostar oss ett par hundra miljoner kronor om året. Vi vet inte riktigt hur många älgar det finns i landet, men antalet uppgår väl, som herr Hugosson säger, till mellan 300 000 och 400 000 vintertid. Sommarstammen, när älgarna har förökats sig, uppgår f. n. till uppemot en halv miljon, dvs. en älg på 20 svenskar.

Jag delar uppfattningen att vi inte kan utreda längre utan måste gå till beslut. Det hade varit bra om vi hade kunnat gå till beslut redan i år, men regeringen har inte riktigt de förutsättningar som kan krävas för att själv fatta beslut. Det behövs ändringar i jaktlagen, och det är nödvändigt att gå till riksdagen för att få ändringarna formellt riktiga för framtiden. Jag anser emellertid inte att vi kan vänta på riksdagsbeslut – det skulle bli först i höst – utan vi måste redan i vår ta en diskussion mellan de båda berörda departementen, jordbruksdepartementet och kommunikationsdepartementet, för att få ut meddelande till länsstyrelserna. Då strävar jag, herr Hugosson, efter just längre och tidigare jaktperioder.

Jägareförbundet har för sin del sagt att det anser att en jakttid om 60 dagar skulle vara bra. Man skulle då få mindre uppmärksamhet och stress och större möjligheter att klara av älgskjutningen i enlighet med licenser. Jägareförbundet anser också att man skall skjuta fler älgkor.

Från mitt departement, som ju i detta sammanhang är huvudsakligen ansvarigt för trafiksäkerheten, driver vi den här frågan så att vi skall försöka få diskussioner med länsstyrelserna så fort som möjligt, särskilt som man redan nu jaktlagen emellan diskuterar de licenser som skall gälla i höst. Vi skall från kommunikationsdepartementet driva på frågan allt vad vi kan.

Anf. 23 KURT HUGOSSON (s):

Herr talman! Jag tackar för det senaste klarläggandet av kommunikationsministern. Såvitt jag förstår behöver man inte gå till riksdagen för att påverka länsstyrelserna att öka kvottilldelningen. En sådan ökning torde inte stå i strid med jaktlagen. Jag är inte så bevandrad i jaktlagen att jag vet huruvida man måste gå till riksdagen för tidigareläggning av jakten, men i vart fall finns det anledning att göra allvarliga försök att påverka länsstyrelserna i den här frågan, så att vi redan i höst får en ökad avskjutning.

Det är mänskliga tragedier och mänskligt lidande som det här är fråga om. Jag vet att det finns andra intressenter, från jakt- och viltvårdssidan, men de får stå tillbaka när vi skall göra den här bedömningen. De mänskliga

Om ökad avskjutning av älg

hänsynen och hänsynen till trafikolycksfallsriskerna måste väga över.

Som en följd av utvecklingen på olycksfallssidan är det nu ett enormt tryck på vägverket för att vägverket skall bygga viltstaket längs våra vägar. Och det är en omöjlighet, herr talman. En mil viltstaket kostar bortåt en miljon kronor. Det skulle bli åtskilliga hundra mil som i så fall skulle byggas, och det går inte i nuvarande ekonomiska läge.

Anf. 24 Kommunikationsministern ULF ADELSON:

Herr talman! Det är rätt som herr Hugosson säger: Staket kan vi inte bygga. Det skulle kosta orimliga belopp. Vi har ju tusentals mil vägar i riket.

Problemet är att enligt jaktstadgan har länsstyrelserna realiter beslutanderätten i det här fallet, och det är ännu inte helt klarlagt mellan departementen vilka formella förutsättningar regeringen har att ingripa. Jag anser dock att arbetet inte skall bli lidande av formalia, utan om länsstyrelserna får klart för sig vilka intentioner som finns i regeringen förutsätter jag att de inte gör några svårigheter. Skulle de göra det nu, har de ju ändå inga förutsättningar att fortsätta med det efter det riksdagen tagit ett beslut i höst. Nästa år blir det i så fall ändå på det sätt som vi är överens om är nödvändigt.

Jag tror alltså att det här skall kunna lösas i samförstånd. Även om de formella möjligheterna för regeringen kan vara något begränsade, kan man ju som vanligt vettigt folk tala med varandra och komma överens ändå.

7 § Föredrogs och hänvisades

Proposition

1980/81:168 till civilutskottet

8 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1980/81:2109 till jordbruksutskottet

1980/81:2110 och 2111 till arbetsmarknadsutskottet

9 § Anf. 25 TAI.MANNEN:

Jag får meddela att på morgondagens föredragningslista uppförs arbetsmarknadsutskottets betänkande 23 främst bland två gånger bordlagda ärenden.

10 § Anmälades och bordlades

Näringsutskottets betänkanden

1980/81:44 om vissa frågor angående stålindustrin, m. m. (prop. 1980/81:67 och 1980/81:100)

1980/81:46 om industrigarantilån (prop. 1980/81:101) och om Vänerskog AB

11 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1980/81:2112 av *Lars Werner m. fl.*

1980/81:2113 av *Sven Eric Åkerfeldt*

med anledning av proposition 1980/81:126 om arbetsmarknadspolitikens framtida inriktning

1980/81:2114 av *Lennart Andersson m. fl.*

med anledning av proposition 1980/81:146 om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385) m. m.

Nr 113

Tisdagen den

7 april 1981

---

*Meddelande om
fråga*

12 § Meddelande om fråga

Meddelades att följande fråga framställdes

den 7 april

1980/81:367 av *Helge Klöver* (s) till handelsministern om tullskydd för svensk tillverkning av bildäck:

Vi har i vårt land nu endast en tillverkare av bildäck kvar – Gislaved. Tillverkningen utgör f. n. ca 2 miljoner däck per år. Verksamheten sysselsätter drygt 1 000 personer.

Under 1979 och senare har det skett en oroande utveckling vad gäller importen av däck från vissa länder som åtnjuter tullfrihet enligt det generella tullpreferenssystemet.

Om denna utveckling fortsätter kommer den uppenbarligen att bli ett hot mot vår enda kvarvarande och framgångsrika bildäckstillverkning.

Mot denna bakgrund vill jag fråga handelsministern:

Avser statsrådet att vidta åtgärder beträffande tullfriheten av däck från vissa länder?

13 § Kammaren åtskildes kl. 15.48.

In fidem

TOM T:SON THYBLAD

/Solveig Gemert